

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 och 2 § i lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 1 och 2 § i lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform (RP 111/2015 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande. Utlåtandet ska lämnas till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Tuula Majuri, justitieministeriet
- regeringsråd Päivi Salo, social- och hälsovårdsministeriet.

Utskottet har fått ett skriftligt yttrande av

- biträdande professor Juha Lavapuro
- professor Tuomas Ojanen
- professor Veli-Pekka Viljanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform ändras så att lagens giltighetstid förlängs med två år till utgången av 2018.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

I motiven till lagstiftningsordning bedömer regeringen de föreslagna bestämmelserna med avseende på grundlagskyddet för den kommunala självstyrelsen och bestämmelsen om jämlikhet i 6 § i grundlagen. Enligt regeringen kan propositionen anses vara tolkningsbar i fråga om huruvida tillfälliga bestämmelser av detta slag med tanke på den kommunala självstyrelsen kan hållas i

Utlåtande GrUU 9/2015 rd

kraft om de begränsar beslutanderätten för vissa kommuner. På grund av detta anser regeringen att det är önskvärt att grundlagsutskottet ombes ge ett utlåtande.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Ursprungligen gäller kommunernas samarbetsförpliktelser när det gäller ordnandet av social- och hälsovården, vilka grundar sig på lagen om en kommun- och servicestrukturreform (den s.k. Paras-ramlagen), på grund av lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform till slutet av 2016. Syftet med lagen har varit att säkerställa att verksamheten i de samarbetsområden inom social- och hälsovården som avses i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (ramlagen) fortsätter tills servicestrukturreformen inom social- och hälsovården har genomförts.

I det föreliggande lagförslaget föreslås att de samarbetsförpliktelser inom social- och hälsovården som grundar sig på kommun- och servicestrukturreformen fortsätter till utgången av 2018. Avsikten med att förlänga verksamheten i samarbetsområdena är att säkerställa att servicen inom områdena fortsätter utan störningar tills de nya organisationer enligt servicestrukturreformen inom social- och hälsovården som ska svara för ordnandet av servicen inleder sin verksamhet.

Ramlagen stiftades med grundlagsutskottets medverkan i vanlig lagstiftningsordning (GrUU 37/2006 rd). Bestämmelserna om uppgifter som överförs till samarbetsområdet innebär inte enligt grundlagsutskottet problem med tanke på grundlagsskyddet för den kommunala självstyrelsen som tryggas i 121 § i grundlagen. En förlängning av samarbetsskyldigheterna (RP 61/2014 rd) var däremot inte föremål för grundlagsutskottets bedömning.

I de föreslagna bestämmelserna är det inte fråga om några nya samarbetsförpliktelser eller utvidgning av dessa utan enbart om en förlängning av giltighetstiden för de gällande förpliktelserna. Syftet med förlängningen är att trygga att social- och hälsovårdstjänsterna fortsätter utan störningar under ett slags övergångsperiod. Bestämmelserna är inget problem med avseende på 121 § i grundlagen.

De gällande samarbetsförpliktelserna för kommunerna gäller på grund av de senaste årens politiska beslut endast en del av kommunerna. Enligt motiven till lagstiftningsordning (RP s. 6) anses det att situationen inte är jämlik för kommunerna. I motiven konstateras det vidare att även om 6 § om jämlikhet i grundlagen i princip inte skyddar kommunernas jämlikhet, kan propositionen anses vara tolkningsbar i fråga om huruvida tillfälliga bestämmelser av detta slag med tanke på den kommunala självstyrelsen kan hållas i kraft om de begränsar beslutanderätten för vissa kommuner.

Grundlagsutskottet understryker att jämlikhetsbestämmelserna i grundlagens 6 § inte gäller kommuner utan människor. Dessutom påpekar utskottet att syftet med bestämmelserna uttryckligen är att trygga tillgången till social- och hälsovård för invånarna i små kommuner som ingår i samarbetsområdena. Lagförslaget fullföljer sålunda att det allmänna fullgör sin skyldighet enligt 19 § 3 mom. i grundlagen att tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster.

Utlåtande GrUU 9/2015 rd

ter och den skyldighet 22 § i grundlagen ålägger det allmänna att se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet anser

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors 19.11.2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Annika Lapintie vänst
vice ordförande Tapani Tölli cent
medlem Maria Guzenina sd
medlem Anna-Maja Henriksson sv
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Antti Häkkänen saml
medlem Kimmo Kivelä saf
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Jaana Laitinen-Pesola saml
medlem Leena Meri saf
medlem Ville Niinistö gröna
medlem Wille Rydman saml
ersättare Maarit Feldt-Ranta sd

Sekreterare var

utskottsråd Petri Helander